

LÛT KISSASINA KİTAB-I MUKADDES VE KUR'ÂN PERSPEKTİFİNDEN KARŞILAŞTIRMALI BİR YAKLAŞIM

Yrd. Doç. Dr. Kemal POLAT*

ÖZET

Peygamber veya din kurucusu, dinlerin ana unsurlarından biridir. Dolayısıyla pek çok dinde peygamberlik müessesesi mevcuttur. Ancak peygamber anlayışı, her dinin kendi özelliğine göre şekillenmektedir.

İlâhî dinlerin kutsal kitapları, kendinden önceki din mensuplarının geçmiş dönemlerine ait pek çok tarihî olaylar ve kıssalardan bahseder. Her kitabın bu kıssaları sunuş biçiminde farklılıklar bulunmaktadır. Bilhassa Kur'ân'ın olayları takdim şekli, ibret vermeye yöneliktir. Dolayısıyla her kıssanın farklı mesajları mevcuttur. Hz. Lût'un kıssası da değerlendirilmesi ve yorumlanması gereken önemli mesajlar içermektedir.

Bu çalışmamızda Lût kıssasını Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân'a göre karşılaştırmalı olarak inceleyeceğiz. Ortak ve farklı yönleri belirtmeğe, kıssayı yorumlamaya çalışacağız.

Anahtar kelimeler: Lut Kıssası, Kitab-ı Mukaddes, Kur'an, Peygamber, Din.

ABSTRACT

A Comparative approach to tale of lot from perspective of Bible and Koran

Prophets or founder of religion is one of the main elements of religions. Thus, there is a institution of prophecy in many religions. But, understanding of prophecy is

* Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

taken shape according to character of each religion.

Holy books of divine religions are talking about many historic events and tales of former religion members. There are differences in presentation form of these tales of each religion. Particularly, presentation form of Koran is oriented towards giving lessons. There are different messages of each tales. The tale of Lot involves important messages which are need evaluation and interpretation.

In this exam we will study the tale of Lot in a comparative manner according to Koran and Bible and we will indicate common and different aspects.

Keywords: *The tale of Lot, Bible, Koran, Prophet, religion.*

Giriş

Peygamber veya din kurucusu, dinlerin ana unsurlarından biridir. Dolayısıyla pek çok dinde peygamberlik müessesesi mevcuttur. Ancak peygamber anlayışı, her dinin kendi özelliğine göre şekillenmektedir.

İlâhî dinlerin kutsal kitapları, kendinden önceki din mensuplarının geçmiş dönemlerine ait pek çok tarihî olaylar ve kıssalardan bahseder. Bu kıssalar içerisinde peygamberlerin kavimlerine karşı mücadeleleri, bu kavimlerin sosyal, siyasî, ekonomik ve ahlâkî durumları, huzur ve kaos dönemleri, zafer ve yenilgileri, izzet ve zilletleri, tarihî maceraları, yaşadıkları coğrafi şartlar, yöneticilerinin iyilik ve kötülükleri örneklerle anlatılır. Her kitabın hikâyelendiriş ve sunuş biçiminde farklılıklar vardır. Bilhassa Kur'ân'ın olayları takdim şekli kıssadan hisseler alınması, ibretler ve dersler çıkarılmasına yöneliktir. Bu kıssalar vasıtasıyla insanlık, kendi tarihi serüveni hakkında bilgi sahibi de olmaktadır. Her olayın farklı mesajları vardır ve insanlara yüklemeye çalıştığı değişik anlamlar taşımaktadır. Hz. Lût'un kıssası da değerlendirilmesi ve yorumlanması gereken önemli mesajlar içermektedir.

Biz bu çalışmamızda Lût kıssasını Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân-Kerim'e göre karşılaştırmalı olarak inceleyeceğiz. Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân'ı tetkik edip, Lût (a.s) ile ilgili bütün bilgileri değerlendirmeğe, ortak ve farklı yönleri belirtmeğe çalışacağız. Zira Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân'a göre bir konunun karşılaştırmalı olarak ortaya konması, büyük önemi haizdir. Böylece o konu hakkında sağlam, kalıcı ve temel bilgiler edinileceği gibi, Kur'ân-ı Kerim'in diğer dinlere ve onların peygamberlerine bakış açısı da tespit edilmiş olacaktır.

Lût (a.s.)'un Kimliği

Öncelikle Hz. Lût'un kimliği ve yaşadığı dönemin belirlenmesi gerekir. Bununla ilgili esas kaynakları ilahî dinlerin kutsal kitapları oluşturmaktadır. Hz. Lût'un kimliği ile ilgili bilgilerin teferruatı Eski Ahit'te (Tevrat'ta) bulunmaktadır. Kur'ân'da ise pek çok kıssada olduğu gibi, Lût hakkında da ayrıntılı bilgiye girilmez. Sadece onun kişisel özelliklerine vurgu yapılır.

Kitab-ı Mukaddes'te Lût, İbrahim'in yeğeni olarak takdim edilmektedir. Babası Harran, dedesi Terah (Azer)'dir. Hz. İbrahim, Lût'un amcasıdır¹. Bu soy kütüğü Eski Ahit'te şöyle ifade edilir: "Ve Terah yetmiş yıl yaşadı ve Abram'ın, Nahor'un ve Hârân'ın babası oldu ve Hârân Lût'un babası oldu. ve Hârân doğduğu memlekette, Kildanilerin Ur şehrinde babası Terah'ın önünde öldü"².

Kur'ân-ı Kerim'de Lût (a.s.)'ın kimliği, doğum yeri, ailesi ve babasının kim olduğu hususunda bilgi verilmemektedir. Ancak bazı özelliklerinden bahsedilmektedir. Buna göre Lût (a.s), Hz. İbrahim'e ilk iman edenlerdendir³. İlim ve hikmet sahibidir, rahmete eren, iyilerdendir⁴. Kur'ân-ı Kerim ayrıntılı bilgi vermezken, peygamberler tarihi ve bazı tefsirler gibi tali kaynaklarda Hz. Lût'un kimliği hakkında çeşitli bilgiler mevcuttur. Bu bilgilerin bir kısmı kutsal kitaplardaki bilgilerle örtüşürken, bazılarında yanlış veya eksik hususlar bulunabilmektedir. Örneğin Enver Behnan Şapolyo, Lût (a.s.)'un, Hz. İbrahim'in kardeşi olduğunu söylemektedir⁵ ki bu yanlıştır.

İslâmî kaynakların verdiği bilgilere göre Hz. İbrahim'in babası Azer, putperest idi. İbrahim (a.s), babası Azer başta olmak üzere diğer putperestlerle mücadele etmiş, kavmini Allah'ın varlığına ve birliğine inanmaya çağırılmış, aksi halde kendilerine büyük bir azabın geleceğini haber vermişti⁶. Henüz küçük yaşta kaybeden babasını kaybeden Lût, amcası İbrahim'in himayesinde büyümüş, onun kâinatın

¹ Bk. Tekvin 11 / 27-28; geniş bilgi için bk. Muhammed Ali es- Sabunî **Peygamberlik ve Peygamberler**, çev. Suat Cebeci, Bilal Delice, Kültür Basın Yayın Birliği, İstanbul, ts., s. 311-316., Ömer Faruk Harman, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, "Lût", Ankara 2003, c. 27, s. 227)

² Tekvin 11/26-28.

³ Bk. Ankebut 25-26; Bu konuda geniş bilgi ve yorum farkları için bk. M. Kemal Atik, "Kur'ânda Lût Kavmi ve Düşündükleri", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 2 (1988), s. 290-292.

⁴ Bk. Enbiya 74.

⁵ Enver Behnan Şapolyo, **Peygamberler Tarihi**, Ankara 1968, s. 129.

⁶ Bk. Meryem 42-45; Ankebut 16-17.

yaratıcısı hakkındaki sözlerini dinlemiş⁷, yukarıda ifade edildiği gibi O'na ilk iman eden kişi olmuştu.

Kitab-ı Mukaddes'in verdiği bilgilere göre ise Lût'un babası, doğduğu yer olan Ur şehrinde vefat eder⁸. Bunun üzerine Lût, Hz. İbrahim'le beraber Ur şehrinde çıkıp Harran'a, oradan da Mısır'a gelir. Hz. İbrahim Beyte'l-Ay denilen araziye yerleşir. İkisinin de koyun ve sığırları çoktur. Bu yüzden sürü çobanları devamlı kavga ederler. Bunun üzerine Hz. İbrahim, Lût'un kendisinden ayrılmasını ister, Lût, ayrılıp doğuya doğru gider. Erden Havzası'nı kendisine seçerek, Sodom (*günümüzde Ölüdeniz'in güneyindeki Usdum tepesi civarında*) şehrinde çadır kurar. Hz. İbrahim Kozan diyarında kalır, böylece birbirlerinden ayrılırlar⁹. Kur'ân'da onların, sürülerinin çokluğu sebebiyle ayrılmaları hususuna yer verilmez. Diğer bir ifadeyle Kur'ân, bu ayrılığı maddî, dünyevî bir çıkar ilişkisine bağlamaz. Aksine Hz. Lût'un, Allah'ın peygamberlerinden biri olarak kavmine gönderildiğini belirtir¹⁰. Bu konuda Mevdudî, *Tefhimu'l- Kur'ân*'da şöyle der: "Ne yazık ki, Yahudiler tarafından tahrif edilmiş olan eldeki Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lût'un şahsiyeti lekelenmiştir. Başka hususlar bir tarafa Ürdün topraklarında icra ettiği vazife, İbrahim'in sığır sürüleri ile arasında çıkan bir anlaşmazlık sonunda¹¹ mümbit bir toprağa göç olarak tanımlanmıştır. *Fakat* Kur'ân bu iddiayı çürütür ve Hz. Lût'un bir Resul olarak tayin edilmiş olduğunu ve oraya halkı ıslah etmek için gönderildiğini söyler¹²." Allah, Lût (a.s)'a doğru yolu göstermiş, onu diğer peygamberler gibi âlemlere üstün kılmıştır¹³.

Lût (a.s)'un Peygamberliği

Kitab-ı Mukaddes'te Lût (a.s)'un peygamberlik yönü hakkında tabîi olarak bilgi verilmemektedir. Zira gerek Hıristiyanlık gerekse Yahudiliğe göre Lût, peygamber değildir¹⁴.

Kur'ân-ı Kerim'e göre ise Lût (a.s), Hz. İbrahim'in akrabalarından ve O'nun şeriatı üzere gönderilmiş bir peygamberdir¹⁵. Allah (c.c), ona peygamberlik vermiş¹⁶,

⁷ Bk. Atik, a.g.m, s. 291.

⁸ Bk. Tekvin 11/ 28.

⁹ Bk. Tekvin 11., 12. ve 13. Bölümler.

¹⁰ Bk. Saffat 132, Ankebut 28, Neml 54, A'raf 80.

¹¹ Bk. Tekvin 5/12-13.

¹² Mevdudî, *Tefhimu'l- Kur'ân*, c.2, s. 59.

¹³ Bk. En'am 86.

¹⁴ Fuat Aydın, *Yahudilik*, İnsan Yayınları, İstanbul 1994, s. 90.

¹⁵ Bk. Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, c.4, İstanbul 1979, s. 2800.

¹⁶ Bk. Enbiya 74.

güvenilir bir elçi olarak kavmini hakka davet etmesi için göndermiştir¹⁷.

Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Lût'un peygamber olduğu aşağıdaki ayetlerde açıkça belirtilmiştir:

“ Şüphesiz Lût da peygamberlerdendir.”¹⁸

“ Kardeşleri Lût onlara, “Allah'a karşı gelmekten sakınmaz mısınız? Doğrusu ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim”¹⁹dedi.

“Lût'u da gönderdik, kavmine şöyle dedi. Göz göre göre bir hayâsızlık mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz?. Evet, siz cahil bir milletsiniz.”²⁰

Hiçbir yorum ve şüpheye yer bırakmaksızın, bu ayetlerden Hz. Lût'un peygamber olduğu anlaşılmaktadır. Bazı ayetlerde ise Hz. Lût'un peygamberlik vasfına ilâveten Allah'ın seçkin bir kulu olduğu, kendisine verilen ilim, hikmet ve hidayet sayesinde bir kısım üstünlük ve faziletlerinin bulunduğu, çeşitli mucizeler gösterdiği belirtilmektedir²¹.

Lût (a.s), Sodom halkını hak dine, doğru yola davet etmiş, onları putlara tapmaktan men etmiştir. Fakat Sodom halkı bu daveti kabul etmemiş²², çağrısına uymamış, O'nu yalanlamışlardır²³.

Lût Kavmi (Sodom Halkı)

Lût kavmi, Irak ile Filistin arasında Ürdün olarak bilinen topraklarda yaşıyordu. Kitab-ı Mukaddes'te bu toplumun yaşadığı ülkenin merkezinin Sodom olduğu belirtilir. Burası Lût gölü yakınlarında bir şehirdir²⁴. Kur'ân-ı Kerim'in “*Lût kavmi*” diye isimlendirdiği²⁵ Sodom halkı, kötü ve Rabbe karşı günahkâr idiler²⁶. Kötülük yapmaktan utanmaz, günah işlemekten kaçınmaz, kendi şehirlerine gelen tüccarların

¹⁷ Bk. Şuara 162.

¹⁸ Bk. Saffat, 133.

¹⁹ Bk. Şuara, 162.

²⁰ Bk. Neml, 54–55.

²¹ Hz. Lût'un faziletleri ve mucizeleri hakkında geniş bilgi için bk. Ramazan Şahan, *Kur'ân-ı Kerim de Lût (as), Bununla İlgili İsrailiyyat ve Günümüze Mesajları (Bir Konu Tefsiri Denemesi)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000, s. 53–60

²² Bk. A. Cevdet Paşa, *Kıssas-ı Enbiya*, İstanbul 1962, c.1, s.7.

²³ Bk. Şuara 160, Kamer 33.

²⁴ Bk. Tekvin 13/1–12.

²⁵ Bk. Ankebut 28.

²⁶ Bk. Tekvin 13/ 13.

etrafına toplanarak onların mallarını çalarlardı²⁷. Sodomluların ahlâksız ve edepsizlikleri öylesine ilerlemişti ki, yeryüzünde o zamana kadar hiçbir milletin işlemediği bir fuhşu işliyor, kadınları bırakıp erkeklere şehvetle gidiyorlardı. Hatta bu hususta o kadar ileri gitmişlerdi ki, artık işledikleri bu fiilleri ile aşikâre iftihar ediyor, açıkça yol kesiyor, haramilik yapıyor; yol üstünde oturarak gelip geçeni incitiyor ve alaya alıyorlardı. Meclislerde ve toplantılarda birbirlerinden utanmıyor, oralarını buralarını açıyorlardı. Birbirleri yanında her türlü edepsizliği yapıyorlardı²⁸. Onların kalpleri o kadar katılaşmış, ahlâkları o kadar bozulmuştu ki, iyiyi kötüden ayıramıyor ve kötülüğü gizleme ihtiyacı dahi duymuyorlardı. Hiç çekinmeden açıkça livata yapıyorlardı²⁹.

Dolayısıyla Kur'ân onları bu tür davranışlarından dolayı cahil, sınırı aşan; aşırı, kötü bir kavim olarak nitelemektedir³⁰.

Lût (a.s)'un Tebliği ve Kavminin Uyarıları Yalanlaması

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi Yahudilik ve Hıristiyanlık'ta Lût, peygamber olarak kabul edilmediği için, Kitab-ı Mukaddes'te Lût (a.s)'un halkına neleri tebliğ ettiği ve halkın bu tebliği nasıl karşıladığı hususunda herhangi bir bilgi yoktur. Kur'an-ı Kerim'e göre ise Sodomlulara peygamber olarak gönderilen Lût (a.s), onları hakka ve doğru yola davet etmeye başlamış, onlara önce peygamber olduğunu bildirmiş ve kendisine itaat etmelerini isteyerek şöyle seslenmiştir: *"Ey kavmim! Ben size gönderilen güvenilir bir elçiyim. Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Ben sizden buna karşılık bir ücret istemiyorum. Benim ücretim yalnız Âlemlerin Rabbine aittir"*³¹.

Lût (a.s) kendisinin peygamber olduğunu hatırlattıktan sonra, kavminin yaptığı çirkin işleri belirterek, bu çirkin işlerden vazgeçmeleri için onlara nasihat etmiştir. Onların, hiç kimsenin yapmadığı fuhşu yaptıklarını, kadınları bırakıp erkeklere şehvetle gittiklerini, yol kestiklerini, toplantılarda edepsizce işler gerçekleştirdiklerini hatırlattıktan sonra, bütün bunların cahillik, haddi aşmak, zulüm ve insafsızlık

²⁷ Geniş bilgi için bk. Abdulvahhâp en-Neccâr, *Kasâsu'l Enbiyâi*, Kahire 1966, (2. baskı), s. 112-113.

²⁸ Bk. Ankebut 28-29, A'raf 80, Taberî, *Tarihî Taberî Tercümesi*, Konya, Tarihsiz, c.1, s. 169.

²⁹ Geniş bilgi için bk. Es-Sabunî, *Peygamberlik ve Peygamberler*, s. 312-313; Ahmet Yıldız, *Kur'ân-ı Kerim'de Felaketlerle Karşılaşılan Toplumların Helâk Nedenlerinin Dinler Tarihi Açısından Tahlihi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Konya, 2000, s.35-36.

³⁰ Bk. Ankebut 28-29, A'raf 80, Enbiya 74.

³¹ Bk. Şuara 161-163.

olduğunu belirtmiş; bunlardan vazgeçmelerini istemiştir³². Sodom halkı bu nasihatlere aldırılmamış, Lût (a.s)'dan eğer davasında haklı ve doğru ise Allah'tan azap getirmesini istemişler³³, peygamberlik davasından vazgeçmezse ülkeden kovulacağını söylemişlerdir³⁴. Burada Sodom halkının Allah'ın azabını istemeleri dikkate değer bir husus olup, onların azgınlık ve sapkınlıkta haddi aştıklarını, küfürde ölçüyü iyice kaçırdıklarını ve dolayısıyla azabı hak ettiklerini göstermektedir. Lût (a.s) ise yurdundan kovulma pahasına dahi olsa davasından vazgeçmemiştir.

Lût (a.s), onların nasihatlerini dinlemeyip, çirkin işlerine devam ettiklerini görünce, onları ilâhî bir azapla korkutmaya başlamış, *"Allah'ın azabından korunmaz mısınız?"* ihtarıyla kendisine itaat etmelerini istemiştir³⁵. Ancak Allah (c.c), Kur'ân'ı öğüt alınması için kolaylaştırdığı hâlde³⁶ birçok kavim gibi Lût kavmi de uyarıları yalanlamıştır³⁷.

Lût (a.s)'un Duası

Kitab-ı Mukaddes'te Lût (a.s)'un duası ile ilgili herhangi bir bilgi yer almamasına karşın, Kur'ân bu konuya değinmektedir. Şöyle ki, Lût kavmi, davasından vazgeçmezse Hz. Lût'u memleketlerinden çıkaracaklarını³⁸ söyledikten sonra, şunu da ilâve ederler: *"Ya Lût! Eğer sen doğru sözlü isen bize Allah'ın azabını getir de görelim"*³⁹. Bu sözleriyle kavminin Hz. Lût'a kesinlikle inanmayacakları anlaşılır, Lût ise kavmine son olarak şunları söyler: *"Ben sizin bu işinize (kadınları bırakıp erkeklere gidişinize) kızanlardanım"*⁴⁰. Sonra Lut (a.s), Allah'tan kendisi ve insanlar için yardım isteyerek bu bozguncu kavmin şerrine karşı şöyle dua eder: *"Rabbim beni ve ailemi bunların yaptıklarından kurtar"*⁴¹. Nihayetinde Lût (a.s)'un duası kabul olmuş, Allah (c.c), onu ve inananları kurtarmıştır⁴².

Lût (a.s)'a Meleklerin Gelmesi

Hz. Lût'a meleklerin gelmesi meselesi hem Kitab-ı Mukaddes hem de

³² Bk. Ankebut 28–29, Neml 54–55, Şuara 166, A'raf 80–81.

³³ Bk. Ankebut 22.

³⁴ Bk. Şuara 167.

³⁵ Bk. Şuara 161–164.

³⁶ Bk. Kamer 32–36.

³⁷ Bk. Kamer 33–36, Hac 43, Sad 14.

³⁸ Bk. Şuara 167, A'raf 82, Neml 56.

³⁹ Bk. Ankebut 29.

⁴⁰ Bk. Şuara 163.

⁴¹ Bk. Şuara 169, Ankebut 30, Bünyamin Ateş, *Peygamberler Tarihi*, İstanbul 1987, s. 268–269.

⁴² Bk. Şuara 170

Kur'ân'da geçen ortak bir konudur. Fakat sayıları ve geliş hadiseleri ile ilgili ufak farklılıklar mevcuttur. Kitab-ı Mukaddes'te iki melek olduğu söylenmekte, Kur'an-ı Kerim'de "elçiler" ifadesi geçmektedir. Tefsirlerde ise elçilerden meleklerin kastedildiği ve bunların da Cebrail, İsrail ve Mikail olduğu belirtilmektedir⁴³.

Kitab-ı Mukaddes'e göre iki melek akşamleyin Sodom'a gelirler, Lût onları misafir eder⁴⁴. Kur'ân-ı Kerim'e göre ise, elçiler (melekler) ilk önce Hz. İbrahim'e gelip, ona oğlu olacağını müjdelediler ve Sodom halkını helâk edeceklerini söylediler. Hz. İbrahim orada Lût (a.s)'un yaşadığını söyleyince onlar, Lût (a.s) ve ailesini kurtaracaklarını, fakat karısının azapta kalacağını bildirdiler⁴⁵. Daha sonra melekler genç, yakışıklı delikanlılar şeklinde Lût (a.s)'a gelmişlerdi. Lût (a.s) onları tanıyamadı, melek olduklarını da bilmiyordu⁴⁶. Kavminin onlara zarar vereceğinden endişelendiği, kavmine karşı onları koruyamayacağından korktuğu için fenalaştı, ne yapacağını bilemedi ve "Bugün benim için çetin bir gündür" dedi⁴⁷. Melekler, Lût (a.s)'un kaygısını anlamış olacaklar ki, onu fazla üzmeden ona kendilerinin Allah'ın elçileri olduklarını, kavminin ona zarar veremeyeceğini bilakis, onların şüphe ettikleri azabı getirdiklerini söylediler⁴⁸. Lût (a.s) misafirlerini alarak gizlice eve getirdi. Bu durumu Hz. Lût'un karısı Vahile, derhal kavmine haber verdi⁴⁹. Melekler yatmadan, gençten ihtiyara bütün halk, her mahalleden toplanıp, Lût'un evini sardılar. Kur'ân onları sevinerek geldiklerini ifade eder. Güzel delikanlılar şeklinde görülen meleklerden murat almak için, Lût (a.s)'dan onların kendilerine verilmesini istediler. Yoksa misafirlerden çok Lût (a.s)'u cezalandıracaklarını belirttiler. Lût (a.s), "Ey kardeşlerim rica ederim kötülük etmeyin, işte kızlarım⁵⁰ onlarla nikâhlanın ama misafirlerime zarar

⁴³ Bk. Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, c. 4, s. 2800.

⁴⁴ Bk. Tekvin, Bab 19.

⁴⁵ Bk. Ankebut 31-32.

⁴⁶ Bk. Hicr 60-61.

⁴⁷ Bk. Ankebut 33, Hud 37.

⁴⁸ Bk. Hud 51, Hicr 60-63, Ayrıca krş. Kamer 36, Ankebut 29.

⁴⁹ Bk. Ateş, *Peygamberler Tarihi*, s. 270.

⁵⁰ "İşte kızlarım" sözünde kızlardan muradın, kendi öz kızları değil, kavminin hanımları olduğu belirtilmiştir. Çünkü her peygamber ümmetinin babasıdır. (Bk. Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, c. 4, s. 2801). Hz. Lût'un "işte kızlarım" sözünü değerlendiren ve yorumlayan Abdulvahhab en-Neccâr, bir peygamber kızlarını bu fâsik insanlara nasıl takdim eder? Sorusunu sormakta, bu sorunun birkaç şekilde cevaplanabileceğini zikretmektedir. Şöyle ki Lût (a.s), "işte kızlarım" derken bizzat kendi kızlarını değil de, kavminin bayanlarını kastetmiştir. Çünkü her peygamber kavminin babası sayılır. Bu, mecazî bir ifadedir. Lût (a.s), Onların hanımlarını kendi kızları gibi düşünerek, hanımlarınız varken niye bunları istiyorsunuz demek istemiştir. Ancak Neccar'a göre bu zayıf bir ihtimaldir. Diğer bir cevap da şu olabilir. Lût (a.s), melekleri isteyen ve kavmin temsilcileri olan iki kişiye kendi kızlarını

vermeyin, beni mahcup ve rezil etmeyin” dedi. Onlar, “senin kızlarından bize ne, bizim ne istediğimizi sen iyi bilirsin” deyip ısrar edince Lût (a.s), “*Keşke sizinle savaşıyacak gücüm olsaydı. Yahut da sarp bir kaleye sığınsaydım*” diye yakındı. Sonra Allah (cc), bu çirkin fiili işlemekte ısrar eden saldırganların gözlerini kör etti. Azabını ve uyarılarının sonucunu onlara tattırdı⁵¹. Kitab-ı Mukaddes de azabın ayrıntılarına değinilmekte ve şöyle denmektedir: “ ve o an erkeğe yani Lût’a hücum ettiler ve kapıları kırmak için evine yanaştılar. Fakat o erkekler, yani melekler, ellerini uzatarak Lût’u evin içine çektiler. Kapıyı kilitlediler ve evin dışında bulunan erkeklerin büyük küçük hepsinin gözlerini kör ettiler. Bu yüzden kapıda bulunan erkekler bir türlü kapıyı bulamadılar”⁵²

Kitab-ı Mukaddes’e göre Lût (a.s)’a üç melek, damatlarını, oğullarını, kızlarını ve şehirde ona ait olanların hepsini çıkarmasını söylediler ve şehri harap edeceklerini bildirdiler. Kur’ân-ı Kerim’e göre ise, melekler Lût (a.s)’dan karısı hariç ailesini gece yürütmesini, kendisinin arkadan gitmesini, hiç kimsenin arkasına bakmamasını istediler. Sabah vakti azap erişeceğini belirttiler ve sabahın yakın olduğunu hatırlattılar⁵³. Lût (a.s)’da bu emre uyararak karısı hariç ailesini alıp şehirden uzaklaştı.

Lût Kavminin Helâki ve İnananların Kurtarılması

Lût (a.s), kavmine nasihat ediyor, fakat onlar dinlemiyordu. Aksine Lût (a.s)’dan “*Eğer doğrulardan ise Allah’ın azabını getirmesini*” istemişlerdi⁵⁴. Meleklerin isteği üzerine Lût (a.s), ailesini ve inananları alıp şehri terk edince; Kitab-ı Mukaddes’e göre Tsoar denilen şehre gelmişlerdi ve Rab göklerden kükürt ve ateş yağdırdı. Şehri alt üst etti. Karısı da giderken geriye baktığı için taş oldu⁵⁵.

nikâhlamak isteyerek kadınların bu iş için yaratıldığına dikkat çekmek, onların isteklerinin yanlış ve fitrata aykırı olduğuna işaret etmek istemiştir. Bu cevap kabul edilebilir. Ancak Neccar’a göre daha makul ve doğru cevap ise şu şekildedir: Lût (a.s), kavmine kızlarını ciddî olarak teklif etmemiştir. Niyeti “ *alın kızlarımla zina edin*” demek değildir. Onların kendisinden utanıp da bu adi tekliften vazgeçmeleri için temsili, mecazî bir teklif yapmıştır. Nitekim birini döven insana “ sen onun yerine beni döv” demekteki kasıt, gerçekten beni onun yerine döv demek değil de, “onu dövmeyi bırak” demektir. Zira böyle demekle insan bilir ki, döven kişi onu bırakıp kendisini dövmeyecektir. Kendisini döveceğini bilse böyle söylemez. Çünkü kendi canı başkasının canından daha tatlıdır. Merhamete gelmesi için, vazgeçsin de onu dövmesin diye böyle söylenir. Burada da aynı mecazi anlam söz konusudur. Bu görüş birçok İslâm âlimi tarafından belirtilmiştir. (Bk. En-Neccâr, *Kasâsu’l Enbiyâi*, s. 15–16)

⁵¹ Bk. Tekvin, 19/4–9, Hicr 68–71, Kamer 37–39, Hud 77–81.

⁵² Bk. Tekvin 19/ 9–11; Yıldız, a.g.t., s.38–40.

⁵³ Bk. Tekvin, 19, Hicr 65, Hud 51.

⁵⁴ Bk. Ankebut 29, Hud 83.

⁵⁵ Bk. Tekvin, Bab 19, Luka, Bab 17, 2. Petrus, Bab 2.

Kur'ânı-ı Kerim'e göre ise Allah, üzerlerine taş savuran bir fırtına gönderdi⁵⁶. Sabah onları kararlı bir azap yakaladı, Allah (cc) üzerlerine pişmiş çamurdan bir taş yağmuru indirdi⁵⁷. İhtiyar bir kadın hariç⁵⁸ ötekileri yaktı yıktı⁵⁹, kırdı geçirdi⁶⁰. Lût (a.s) "Rabbim şu bozguncu kavme karşı bana yardım et"⁶¹, "Ailemi bunların yaptıklarından kurtar"⁶² diye dua etmişti. Allah (cc), Lût (a.s)'un duasını kabul etti ve o dehşetli azaptan kendisi ve ailesini kurtardı⁶³. Fakat hanımı ona inanmayıp, misafirleri kavmine haber verdiği için azaba uğrayanlardan oldu⁶⁴. Tuz direği hâline geldi⁶⁵. Allah (cc), Lût (a.s)'u çirkin işler yapan o kentten kurtarmış, rahmetinin içine sokmuştu⁶⁶. Kitab-ı Mukaddes, Lût'un kurtulma sebebini şöyle açıklamaktadır: "Çünkü onların arasında yaşayan bu doğru adam Lût, görüp işittiği yasa tanımaz davranışlar yüzünden doğru yüreğinde her gün ıstırap çekerti"⁶⁷.

Lût (a.s)'un hanımı, tarihte kocaları peygamber olduğu halde kocalarına iman değil ihanet eden iki kadından biridir. Zira Nuh'un hanımının düştüğü inançsızlık batağına Lût (a.s)'un eşi de düşmüştür⁶⁸. Görüldüğü gibi Nuh ve Lût (a.s), peygamber olmalarına rağmen eşlerini helâk olmaktan kurtaramamışlardır. Zira İslâmî teolojide sorumluluk ferdi olduğu için kurtuluş, soya sopa akrabalığa değil, iman ve salih amele bağlıdır⁶⁹.

Burada Lût (a.s)'un hanımı ile ilgili bazı hususlara değinmenin yararlı olacağı kanaatindeyiz. Bazı insanlar, Lût (a.s)'un hanımının kendisine ihanet ettiğini bu yüzden azaba uğradığını sanmakta, ihaneti yanlış yorumlamaktadır. Hâlbuki buradaki ihanet zina etmek gibi ahlâksızca ve peygamber hanımına yakışmayacak

⁵⁶ Bk. Kamer 34.

⁵⁷ Bk. Neml 58, Şuara 173, Hicr 74, A'raf 84, Hud 82-83.

⁵⁸ Bk. Saffat 135, Şuara 171, Hicr 60.

⁵⁹ Bk. Şuara 172. Lût kavminin helak edilmesiyle ilgili geniş bilgi için bk. M Asım Köksal, **Peygamberler Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1995, c. I, s. 256-258

⁶⁰ Bk. Saffat 136.

⁶¹ Bk. Ankebut 30

⁶² Bk. Şuara 169.

⁶³ Bk. Tekvin, Bab 19, Saffat 134, A'raf 83, Ankebut 32-33, Neml 37, Şuara 170, Hicr 59, Kamer 34.

⁶⁴ Bk. Tekvin, Bab 19, Luka, Bab 17, hud 51, Saffat 135.

⁶⁵ Bk. Tekvin, 19/26; Hayrullah Örs, **Musa ve Yahudilik**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1966, s. 57.

⁶⁶ Bk. 2. Petrus, 2/7, Enbiya 74-75.

⁶⁷ Bk. 2. Petrus, 2/8.

⁶⁸ Geniş bilgi için bk. N. Mehmet Solmaz, İsmail Lütfi Çakan, **Kur'ân -ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1988, c. I, s. 97-98.

⁶⁹ İslâm'ın kurtuluş anlayışı hakkında geniş bilgi için bk. Kemal Polat, **Hıristiyanlık ve İslam'da Kurtuluş**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1998, s.76-151.

bir suç değildir. Zira peygamberlerin hanımlarının kocalarına ihanet etmeleri ve zina işlemleri mümkün değildir. Çünkü Allah, namus lekelerinden ve hanımlarının çirkin söz ve işler yapmalarından peygamberleri muhafaza etmiştir. Buradaki ihanetten murat Allah'a iman etmemeleri hasebiyle dinde ihanettir⁷⁰. Nitekim yukarıda da ifade edildiği gibi, Lût'un hanımı, iman etmediği ve misafirleri kavmine haber verdiği için azaba uğratılmıştır.

Kur'an-ı Kerim, Lût kavminin helâk edilme sebeplerini ayrıntılı diyeceğimiz bir şekilde açıklamakta, bunları şöyle sıralamaktadır: Allah'a ve peygambere itaat etmemeleri⁷¹, homoseksüel olmaları, kadınları bırakıp, erkeklerle ilişki kurmaları, fuhuş yapmaları,⁷² Lût'u yalanlayıp⁷³, ona isyan etmeleridir⁷⁴. Ayrıca Lût kavminin zalim, müfsit (bozguncu)⁷⁵, mücrim (suçlu)⁷⁶, cahil⁷⁷ ve haddi aşan⁷⁸, pis ve çirkin işler yapan, günahkâr, fasık ve kötü bir toplum olmalarıdır⁷⁹.

Lût (a.s) ile beraber on dört kişi kurtuldu ve Hz. İbrahim'in yanına gittiler. Lût (a.s), ölünceye kadar Hz. İbrahim'in yanında kaldı⁸⁰. Hz. Lût, Allah (c.c.)'in Sodom halkına tattırdığı azaba çok üzüldü. Bu olaydan sonra fazla yaşamadı. Seksen yaşında iken vefat etti⁸¹. Bir rivayete göre Lût'un kabri, el-Halîl (Hebron)'in doğusunda Benî Naîm köyü yakınındadır⁸².

Bazı tarihçiler Lût gölünün, Lût kavminin helâkenden önce mevcut olmadığını, beldenin üstünü altına çeviren zelzele neticesi meydana geldiğini ve deniz seviyesinden 400 metre daha aşağıda bulunduğunu söylerler. Bu görüş Lût gölü çevresinde Lût kavminin yaşadığı şehirlerle ilgili olarak yapılan yeni keşiflerle tespit edilmiştir⁸³.

⁷⁰ Bk. Sabunî, *Peygamberlik ve Peygamberler*, s. 318

⁷¹ Bk. Ankebut, 34

⁷² Bk. Neml 55 ve devamı, A'raf, 80

⁷³ Bk. Şuara, 160

⁷⁴ Bk. Hakka 10

⁷⁵ Bk. Ankebut 30 -31

⁷⁶ Bk. Hicr,58

⁷⁷ Bk. Neml, 55

⁷⁸ Bk. Şuara 166

⁷⁹ Bk. Enbiya, 74; Lût kavmi ve diğer kavimlerin helâk edilme sebepleri hakkında geniş bilgi için bk. İsmail Karagöz, *Kur'an 'a Göre Musibetler Açısından İnsan ve Toplum*, II. Baskı, Çelik Yayınevi, İstanbul 1996, s. 169-215

⁸⁰ Bk. Taberi, *T. Taberi Terc.*, c.1, s.178

⁸¹ Bk. Şapolyo, Enver Behnan, *Peygamberler Tarihi*, Ankara, 1968, s. 129-135

⁸² Harman, "Lût" mad., *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 27, s. 228

⁸³ Geniş bilgi için bk. Sabunî, *Peygamberlik ve Peygamberler*, s. 317

Lût ve Kızları

Kavminin başına gelen azaptan kurtulan Lût (a.s)'un iki kızıyla beraber İbrahim'in yanına geldiğini belirten Kur'an, O'nun bundan sonraki hayatından bahsetmez. Diğer bir ifadeyle Sodom ve Gomorra'nın helak edilmesinden sonra Hz. Lût'un akıbeti konusunda Kur'an-ı Kerim'de fazla bilgi bulunmamaktadır⁸⁴. Lût'un bundan sonraki hayatından bazı pasajları Kitab-ı Mukaddes'ten öğrenmekteyiz. Dolayısıyla Kitab'ı Mukaddes Lût (a.s) ile ilgili bir iddiaya yer verir ki, bu husus farklı değerlendirmelere yol açmıştır. Biz burada önce bu hususu Kitab-ı Mukaddes'ten aynen aktarıp sonra bazı değerlendirmelere yer vereceğiz.

Kitab-ı Mukaddes'e göre Lût (a.s) Sodom'dan ayrılınca iki kızı ile beraber bir dağa geldiler ve aralarında şöyle bir hadise vuku buldu: ***“Lût Soar'da kalmaktan korkuyordu. Bu yüzden iki kızıyla kentten ayrılarak dağa yerleşti, onlarla birlikte mağarada yaşamaya başladı. Büyük kızı küçüğüne, “babamız yaşlı” dedi, “dünya geleneklerine uygun biçimde burada bizimle yatabilecek bir erkek yok. Gel, babamıza şarap içirelim, soyumuzu yaşatmak için onunla yatalım. O gece babalarına şarap içirdiler. Büyük kızı gidip babasıyla yattı. Ancak Lût yatıp kalktığıнын farkında değildi. Ertesi gün büyük kız küçüğüne, “dün gece babamla yattım” dedi, “Bu gece de ona şarap içirelim. Soyumuzu yaşatmak için sen de onunla yat”. O gece de babalarına şarap içirdiler ve küçük kız babasıyla yattı. Ama Lût yatıp kalktığıнын farkında değildi. Böylece Lût'un iki kızı da öz babalarından hamile kaldılar. Büyük kız bir erkek çocuk doğurdu ona Moav adını verdi. Moav bugünkü Moavlılar'ın atasıdır. Küçük kızın da bir oğlu oldu, adını Ben- Ammi koydu. O da bugünkü Ammonlular'ın atasıdır”***⁸⁵.

Kitab-ı Mukaddeste bu olay aynen yukarıdaki gibi nakledilmektedir. Bu hadise ile ilgili değişik yorumlara yer verilmiştir ki biz burada bir kısmına temas edeceğiz.

Olayı Kitab-ı Mukaddes'ten aynen aktaran Hayrullah Örs, Lut'un kızlarıyla ilişkisini, Lut kavminin ahlaksızlığına taş çıkartan bir olay olarak nitelemekte ve şöyle bir değerlendirme yapmaktadır: “Çirkin bir hikâye gibi görünen bu bölüm üzerinde biraz düşünülürse bunun da eski inançların bir kalıntısı olduğu anlaşılır: Bir kere bu olayın bir mağarada geçmesi yeraltı tanrılarıyla ilgili bir tarafı olduğunu anlatır. Ayrıca mitolojyalarda çeşitli tanrıların kendi kızlarıyla böyle birleşmelerinin hikâyelerini

⁸⁴ Mehmet Aydın, **Ansiklopedik Dinler Sözlüğü**, Din Bilimleri Yayınları, Konya 2005, s. 455

⁸⁵ Bk. Tekvin 19/ 30-38.

görmekteyiz. Unutmayalım ki, Tevrat'ın bu ilk bölümleri çok eski efsanelerin daha sonradan yazıya dökülmüş ve çok değişmiş şekilleridir. Belki de bu mağara sahnesi bir yeraltı tanrısıyla sembolik bir evlenme töreninin anısından başka bir şey değildir. Çünkü Tevrat'ta, Yahve'nin değil böyle bir suç işleyenleri, hatta babasını çıplakken izleyen oğulu öldürdüğünü görmekteyiz.⁸⁶ Tevrat'ta Yahuda'nın gelini Tamar ile zinası gibi düşük seviyeli masallar, ensest hikâyeler mevcuttur⁸⁷. Bu, Tevrat kitabında Musa'nın zamanında mevcut bir tarih anlatısı değil, Yahovacı gelenekten yazıcıların ürettiği bir folklorik hikâyedir. Bu tür bir hikâye de Lût peygamberin kızlarıyla yattığı ve onları gebe bıraktığı olaydır. Çağımızda Tevrat metni üzerinde yapılan edebi ve bilimsel çalışmalar ve son yüzyılda yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen bulgular, günümüzdeki mevcut Tevrat'ın Musa'ya ait olmadığını ortaya koymaktadır⁸⁸.

Biz de bu olayın sembolik hatta gerçekte alâkası olmayan bir husus olduğunu düşünmekteyiz. Düşünelim ki, her şey helâk olmuş, her yer tarumar olmuş ve Hz. Lût ile kızları canlarını zor kurtarmışlardır. İçkinin Hz. Lût zamanında haram olmadığını düşünsek bile bu sıkıntıda, dağ başındaki bir mağarada Lût'un kızları içkiyi nereden buldular?. Ayrıca kızlarının “neslimizi devam ettirecek kimse yok” demeleri de makul görünmemektedir. Zira bu kızlar, Hz. İbrahim'in kavminden erkeklerle evlenerek soylarını fevkalâde devam ettirebilirlerdi.

Madem bu olayın gerçekte alâkası yoktur, o zaman sembolik olarak Kitab-ı Mukaddes'te yer verilmesinin günümüze yönelik birtakım amaçları mı mevcuttur? Binaenaleyh bu hikâyenin uydurulmasının sebebi, Ammanoğulları ve Moavlı'ların soyunu salih bir kişiye, hatta peygambere dayandırma, böylece köklü bir soy kütüğüne oturarak itibar kazanma isteği olabileceği gibi, günümüz batı dünyasında sıkça rastlanan gayr-ı meşru ensest ilişkileri bu olaya bağlama, böylece meşrulaştırma düşüncesi de olabilir. Yine İslam âlimleri tarafından Tevrat'ın tahrifine örnek olarak gösterilen bu hadisenin, Yahudiler tarafından tam tersi olarak değerlendirilmesi mümkündür. Yani kanaatimizce Yahudiler demek istiyor olabilirler ki “eğer Tevrat tahrif edilseydi, biz bu çirkin olayı kutsal kitaptan çıkarırdık” . Bu olayın yer alması, Kitab-ı Mukaddes'te herhangi bir değişiklik yapılmadığına işaretidir”.

⁸⁶ Örs, *Musa ve Yahudilik*, 57–58.

⁸⁷ Bk. Tekvin 38/14.

⁸⁸ Bk. Mehmet Sakioğlu, *Tevrat'ı Kim Yazdı?*, Ozan Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 54-55; Ahmet Deedat, *Kitab-ı Mukaddes Allah Sözü Müdür?*, Çev. Abdullah Yünel, İnkılâp Yayınları, İstanbul 1998, 2. Baskı, s. 66–70.

Ayrıca kanaatimizce bu tür pasajların Kutsal Kitap'ta yer alması, bu nevi çarpık ilişkilerin artmasına, yaygınlık kazanmasına zemin hazırlayabilir. Bu da kutsal kitaplardaki kıssaların anlatılma gayesine zıt bir durumdur. Zira kıssaların anlatılmasından maksat örnek olma ve insanların ibret almalarını sağlama, onları fena hallerden ve çeşitli ahlaksızlıklardan sakındırıp, iyi davranışlara yöneltmedir. Hâlbuki bu hikâyede âdetâ ahlaksızlığı teşvik söz konusudur.

İslami açıdan bir peygamber için böyle çirkin bir durum söz konusu değildir. Peygamberler, Allah'ın mümtaz ve seçkin kulları oldukları gibi, onları diğer insanlardan ayıran hususiyetleri de mevcuttur. Kur'ân-ı Kerim, Lût (a.s)'a peygamberlik, ilim ve hikmet verildiğini onun salihlerden birisi olduğunu belirtir⁸⁹. Allah'ın salih olarak nitelediği bir insan bu çirkin fiili işleyebilir mi?

Bu olay Kitab-ı Mukaddes'in kendisi ile de çelişir. Çünkü Kitab-ı Mukaddes'in birçok cümlesi zinayı ve içkiyi yasaklar ve kötüler⁹⁰. Eğer bu hadise doğru ise içki içen, kızları ile zina eden bir insanı Yahudilerin peygamber olmasa bile salih bir kişi olarak nasıl kabul ettikleri merak konusudur. Zira Kitab-ı Mukaddes dışı kaynakların bazısında Lût, fazileti sebebiyle övülmekte, Tekvin'deki salih sıfatının ona ait olduğu kabul edilmektedir⁹¹. Bu ifadeler Tevrat'ın tahrif edildiğinin kanıtı olarak düşünülebilir⁹². Bazı kaynaklarda da bu olay, Hz. Lût'a yapılmış ağır bir iftira olarak

⁸⁹ Bk. Enbiya 74–75.

⁹⁰ Kitab-ı Mukaddes'te zina ile ilgili ifadelerin bazıları şunlardır: "Biri başka birinin karısıyla, yani komşusunun karısıyla zina ederse, hem kendisi, hem de zina ettiği kadın kesinlikle öldürülecektir. (Levililer.20/10), "Keşke halkımı bırakabilsem, Onlardan uzaklaşabilsem için Çölde konaklayacak bir yerim olsa! Hepsi zina ediyor, Hain bir topluluk!(Yeremya.9/2); "Kırdaki tepeler üzerinde Yaptığın iğrençlikleri -zinalarını, Çapkın çapkın kişneyişini, yüzsüz fahişeliklerini- gördüm. Vay başına geleceklere, ey Yeruşalim! Ne zamana dek böyle kirli kalacaksın?"(Yer.13/27); "Çünkü ülke zina edenlerle dolu, Lanet yüzünden yas tutuyor. Otlaklar kurumuş. İzledikleri yol kötü, Güçlerini haksızca kullanıyorlar"(Yer.23/10); Yeruşalim peygamberleri arasında Şu korkunç şeyi gördüm: Zina ediyorlar, yalan peşindeler. Kötülük edenleri güçlendirdiklerinden, Kimse kötülüğünden dönmüyor. Benim için hepsi Sodom gibi, Yeruşalim halkı Gomora gibi oldu." (Yer.23: 14); "Çünkü kötü düşünceler, cinayet, zina, fuhuş, hırsızlık, yalan yere tanıklık ve iftira hep yürekte kaynaklanır" (Mat.15: 19). *Sarhoşluk*: Biraz şarap, bira ya da başka bir alkollü içki içmek yanlış değildir. (Mezmur 104: 15; I. Timoteos 5: 23) Ancak çok içmek ve sarhoşluk Tanrı'nın gözünde yanlıştır. (I. Korintoslular 5: 11–13; I. Timoteos 3:8) Fazla içmek sağlığını bozabilir ve ailenize zarar verebilir. Aynı zamanda başka ayartmalara çabucak boyun eğmenize yol açabilir. (Süleymanın Meselleri 23:20, 21, 29–35)

⁹¹ Bk. Harman, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, "Lut" mad., c. 27, s. 228

⁹² Günay Tümer, Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara, 1993, s. 203; Müslümanların Tevrat'ın tahrifi hakkındaki görüşleri konusunda geniş bilgi için bk. Baki Adam, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat*, Pınar Yayınları, İstanbul 2002, (2. Baskı), s. 227–251)

değerlendirilmektedir⁹³. Nitekim İbrahim Karaçam, “Sonsuz Mucize Kur’ân” adlı eserinde “Kitab-ı Mukaddes’in İftira Ettiği Peygamberler” başlığı altında, Lût (a.s.)’un kızları ile yatması hadisesini şöyle değerlendirmektedir: “Hiçbir tefsire ihtiyaç duymayan bu korkunç hikâye, hem ahlâk, hem de hakikat anlayışımız bakımından son derece çirkin ve iğrençtir. Bununla beraber Tevrat, onu bir peygambere isnat etmekte tereddüt göstermiyor. Bundan, bugün bildiğimiz şekliyle Tevrat’ın Musa’ya vahiy olunan Tevrat olmadığı sonucunu çıkarmaya mecburuz⁹⁴”. Allah’ın sevgili kuluna yapılmış olan bu iftira ve bühtanlar, sadece hak ve doğruluk vasfını kaybetmiş bir kitapta bulunabilir.

Karşılaştırma ve Değerlendirme

Bu çalışmamızda Lût kıssasını Kitab-ı Mukaddes ve Kur’ân-ı Kerim’e göre karşılaştırmalı olarak inceledik. Lût ile ilgili bilgileri değerlendirip, bir bütünlük içerisinde sunmaya çalıştık. Kitab-ı Mukaddes’le Kur’ân-ı Kerim’in Lût (a.s) hakkında verdikleri bilgilerin ortak, farklı ve benzer yönlerinin bulunduğunu tespit ettik. Konu içerisinde bu hususlara kısaca işaret ettik. Ancak burada da özetle belirtmenin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Dolayısıyla genel bir karşılaştırma yapacak olursak şunları söyleyebiliriz:

* Kitab-ı Mukaddes, Lût’un Hz. İbrahim’in yeğeni olduğunu belirtirken, Kur’ân-ı Kerim bu hususa değinmez. O, Lût (a.s)’un Hz. İbrahim’e ilk iman edenlerden biri olduğunu zikreder.

* Kitab-ı Mukaddes’te Lût (a.s)’un Hz. İbrahim’den ayrılıp, Sodom şehrine gelmesine gerekçe olarak ikisinin de koyun sürülerinin fazla olması, dolayısıyla meranın yetersizliği ve sürü çobanlarının kavga etmesi gösterilirken; Kur’ân-ı Kerim Hz. Lût’un peygamber olarak, Sodom halkını doğru yola davet etmekle görevlendirildiğini zikreder.

* Kitab-ı Mukaddes, peygamberlik bir yana insanlığa bile yakışmayan, çirkin bir fiili Lût (a.s)’a yakıştırarak “şarap içip kızları ile zina ettiğini” söylerken; Kur’ân, Hz. Lût’un salihlerden birisi olduğunu Allah’ın onu âlemlere üstün kıldığını, ona ilim ve hikmet verdiğini belirtir.

* Kitab-ı Mukaddes Lût’un peygamberliği, neleri tebliğ ettiği ve kavminin nasıl karşıladığı hususunda sessiz kalırken; Kur’ân, onun peygamber olduğunu; halkını

⁹³ Harman, a.g.e., s.228.

⁹⁴ İsmail Karaçam, *Sonsuz Mucize Kur’ân*, İstanbul, 1990, s.75

doğru yola, hak dine davet ettiği halde kavminin onun uyarılarını yalanladığını zikreder. Hz. Lût'un bu kötü toplumdaki kendisini ve inananları kurtarması için dua ettiğini ve duasının kabul olduğunu belirtir.

* Sodom halkının kötü ve Rablerine karşı gelen bir kavim olduğu hususu Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an'ın yer verdiği ortak konulardandır. Fakat Kur'an bu konulara daha geniş yer vererek, onların daha önce hiçbir kavmin yapmadığı livata suçunu işlediklerini belirtir.

* Meleklerin gelip Lût (a.s)'a misafir olduğu; Lût kavminin helâk olacağını, ailesinin ve inananların kurtulacağını söylemeleri hem Kitab-ı Mukaddes hem de Kur'an'da yer alan ortak konulardandır. Fakat Kitab-ı Mukaddes meleklerin iki tane olduğunu söylerken, Kur'an sayı vermez. Ama müfessirler Cebrail, İsrail, Mikail olmak üzere üç tane olduğunu rivayet edildiğini zikrederler.

* Kitab-ı Mukaddes'e göre iki melek akşamleyin Sodom'a gelirler, Lût (a.s) onları misafir eder. Kur'an-ı Kerim'e göre ise, elçiler (melekler) ilk önce Hz. İbrahim'e gelip, ona oğlu olacağını müjdeliler ve Sodom halkını helâk edeceklerini söylerler. Hz. İbrahim orada Lût (a.s)'un yaşadığını söyleyince onlar, Lût (a.s) ve ailesini kurtaracaklarını, fakat karısının azapta kalacağını bildirirler.

* Lût kavminden bazı saldırganların gelip Hz. Lût'tan yakışıklı delikanlılar şeklinde gelen melekleri istemeleri, Hz. Lût'un misafirlerine bir zarar gelmemesi için onlara kızları ile nikâhlanmalarını teklif etmesi, saldırganlar ısrar edince onların gözlerinin kör edilmesi hususu Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an'da zikredilen ortak konulardır. Bazı tefsirlerde, bahsedilen kızların, Hz. Lût'un kendi kızları değil, kavminin hanımları olduğu söylenmiştir. Abdulvahhab En-Neccâr, Kur'an'da yer alan Lût kıssasının benzer şekilde Tevrat'ta geçtiğini belirtir ve tek farkın "Lût (a.s)'un kızlarını kavmine teklif etmesi" hususunun Tevrat'ta yer almaması olduğunu zikreder⁹⁵. Hâlbuki bu yanlıştır. Zira Kitab-ı Mukaddes'te de bu husus yer alır ve açıkça belirtilir⁹⁶.

* Yine kavminin helâk olması, Lût (a.s)'un karısı hariç kendisi, aile efradı ve inananların kurtulması konusu da her ikisinde de zikredilen ortak konulardandır.

⁹⁵ Bk. En-Neccâr, *Kasâsu'l Enbiyâi*, s.116

⁹⁶ Bu hususla ilgili şöyle denir: "...Lût dışarı çıktı arkasından kapıyı kapadı. "kardeşler, lütfen bu kötülüğü yapmayın" dedi. Erkek yüzü görmemiş iki kızım var. Size onları getireyim ne isterseniz yapın. Yeter ki bu adamlara dokunmayın. Çünkü onlar konuğumdur, çatımın altına geldiler."(Tekvin 19/6-9)

* Lût (a.s) ile ilgili bilgiler Kitab-ı Mukaddes'te Tekvin'in birkaç bölümünde toplanmışken, Kur'ân'da birçok yere serpiştirilmiş ve her ayette olayın başka bir yönüne işaret edilmiştir.

Kısaca bu karşılaştırma yapıldıktan sonra şu hususlara dikkat çekmek gerekir. Allah (c.c) Lût (a.s) kıssasının inananlar için ibret olduğunu belirtir⁹⁷. Acaba bu kıssada ne gibi ibretler, hikmetler ve dersler mevcuttur?

Her iki kutsal kitapta da vurgulandığı gibi, Lût (a.s) un evine gelen meleklerle karşı gösterdiği ilgi ve alaka ile misafire gösterilmesi gereken ikram ve ihtimamın ne kadar önemli olduğuna dikkat çekilmektedir. Çünkü Lût (a.s) un kavmi onun misafirlerine kötü niyet beslediklerinde Lût (a.s) âdeta erimiş, onların kötü duruma düşmelerine gönlü razı olmamış, kendi kızlarını feda edecek derecede onları korumaya çalışmıştır. Çünkü "Bir insanın misafiri veya komşusu rezil olursa kendi rezil olmuş sayılır". Bu yüzden misafire ikramda bulunmak ve onun onurunu korumak insanlığın asaletindedir⁹⁸.

Malûm olduğu üzere homoseksüellik 21. asrın belalarından, korkunç hastalıklarından biridir. İnsan tabiatına aykırı, en güzel surette yaratılan insanın şeref ve haysiyetini ayaklar altına alan çirkin bir iştir. İşte Lût'un kıssasındaki en büyük özellik onun eşcinsellelikle yaptığı mücadeledir. Eşcinsellik İslâm'da en büyük günahlar arasındadır. Eşcinselliğe livata ya da lûtilik denmesi, bu çirkin fiili ilk olarak bu kavmin işlemesinden dolayıdır. Yine görüldüğü gibi Kur'ân-ı Kerim, bu iğrenç fiili yapanları kınamakta ve faillerinin dünya ve ahirette büyük azap göreceklarını ifade etmektedir. Lût kavminin başına gelenler tüm dünya için bir ibret vesikasıdır. Hâlen dünyanın pek çok yerinde Lût kavmindekine benzer şekilde ahlâkî dejenerasyon yaşanmakta ve geçmiş kavimlerin başına gelen felâketlerden ders almamakta ısrar edilmektedir.

Lût kavmi bu fuşşiyatı işleyip, Allah'ın peygamberi ile alay ettikleri, emirlerini dinlemedikleri için büyük azaba çarptırılmış, helâk edilmiştir. Görülüyor ki Allahu Teala sevdiği bir kulunun duası ile bütün bir kavmi dahi helâk edebilir.

Hz. Lût, kavmini Allah'ın dinine, hak yola davet ederken buna karşılık onlardan herhangi bir ücret talep etmediğini, onun ücretinin Allah'a ait olduğunu belirtir. Buradan anlıyoruz ki peygamberler, tebliğlerini herhangi bir menfaat gözetmeksizin, ücretsiz olarak yapmışlardır. Peygamberler ve onların fiilleri din

⁹⁷ Bk. Hicr 77.

⁹⁸ Bk. En-Neccâr, *Kasâsu'l Enbiyâi*, s. 118.

mensupları ve görevlileri için en önemli örnek olduklarına göre, Hz. Lût'un bu davranışı din hizmetleri açısından çok önemlidir. Demek ki din görevlileri hizmetlerini yaparken yalnız Allah rızasını gözetmeli, halktan maaşları dışında herhangi bir ücret beklememelidirler. Ancak böyle olursa anlatılanların etkili olması mümkün olabilir. Aksi hâlde halkın din görevlilerine olan güveni azalır, sevgi ve saygısı yok olur. Dolayısıyla din hizmetleri verimli bir şekilde yürümez.

Bu kıssada, inanan insanların kâfirler tarafından hafife alındıklarına, hakir görüldüklerine, çeşitli işkencelere maruz kaldıklarına şahit olduğumuz gibi, diğer taraftan inananların işkencelere karşı sabırları sonucu kurtarıldıklarına, kâfirlerin ise helâk edildiğine de şahit olmaktadır.

Kıssada ayrıca Lût (a.s)'un imanının sağlamlığına, kalbinin Allah'a bağlılığının kuvvetine işaret vardır. Çünkü Lût (a.s), Allah yolunda hicret etmeye itiraz etmemiş, Allah'ın emri üzerine memleketini ve kavmini terk etmiştir. Bütün zorluklara katlanarak ve her olumsuzluğu göze alarak hicret etmiştir⁹⁹.

Hz. Lût'un karısı inanmadığı ve onun peygamberlik davasına ihanet ettiği için azaba uğramış, inananlarla beraber helâk olmuştur. Yani bir peygamber kendi hanımını azaba uğramaktan kurtaramamıştır. Demek ki, bir peygambere akrabalık, o kişi mümin olmadıkça bir değer ifade etmemektedir. Ayrıca iman, bir nasip ve kalp işidir. Peygamber hanımı da olsa bir kişi kâfir olarak kalıp, kâfir olarak ölebilir.

Hz. Lût'un hanımının bu şekilde helâk edilmesi, Allah'ın "seçkin ve hayırlı" kimseler kıldığı peygamberlerin yakını olma veya onların soyundan gelme gibi bağların insanlara ahiret azabından kurtulma adına herhangi bir ayrıcalık sağlamayacağını göstermektedir. Bir insanın kurtuluşa ulaşması, o kişinin Allah'a olan derin imanı, teslimiyeti, itaati ve Allah'tan şiddetle korkup, sakınmasıyla ve salih ameliyle ilgilidir. Eğer kişinin kalbinde böyle samimi bir iman yoksa Allah'ın elçilerinin en yakını dahi olsa, hiç kimse için kurtuluş garantisi değildir. Zira İslam'da sorumluluk ferdidir. Herkes amelinin karşılığını görecektir.

Görülmektedir ki, dinlerin inanç esaslarında bazı farklılıkların olması yanında, peygamberlere bakış açılarında da bir takım farklılıkların olması mümkündür. Nitekim Lût kıssası göstermektedir ki, Yahudilikte peygamberlerin görevleri dışında diğer insanlardan farkları yoktur. Hatta Kitab-ı Mukaddes onlara yüz kızartıcı suçlar bile isnat etmekten kaçınmaz. Hıristiyanlık ise Eski Ahid'i kendi kutsal kitap koleksiyonu

⁹⁹ En-Neccâr, *Kasâsu'l Enbiyâi*, s. 118.

içerisine dâhil ettiği için, Eski Ahit peygamberlerini olduğu gibi kabul eder. Ancak Hz. İsa'yı beşerî-nebevi fonksiyonundan uzaklaştırıp, tanrısal bir konuma yükseltir. Hz. İsa'yı tanrının oğlu veya Tanrı kabul ederek tüm teolojisini onun üzerine bina eder. İslâm ise, Hıristiyanlıkta olduğu gibi ne peygamberleri insanî özelliklerinden soyutlayıp tanrı seviyesine çıkarır, ne de Yahudilikte olduğu gibi her türlü yüz kızartıcı günahı işleyen sıradan insanlar konumuna indirger. İslâm, peygamberleri diğer insanlar gibi birer insan olarak tanıtır, ancak peygamberler Allah'ın koruması altındadır, günahattan ve yüz kızartıcı suçlardan arınmışlardır. Diğer insanlarda bulunmayan üstün vasıfları vardır. Peygamberlerin sıfatlarında bu durum net olarak görülmektedir.

Lût kıssasının Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an'daki anlatımı arasında yukarıda işaret edildiği gibi birtakım ortak ve farklı yönler mevcuttur. En büyük fark ise Lût ve kızları arasında geçen olaydır. Kur'an'da böyle bir hadiseye kesinlikle yer verilmezken, Kitab-ı Mukaddes'te kızlarının ona içki içirerek kendi babaları Lût (a.s) ile cinsel ilişkide buldukları ve ondan hamile kaldıkları ifade edilir. Bu olay, Kitab-ı Mukaddes'in kendisiyle de çelişmesi ve gerçeklerle bağdaşmaması dolayısıyla sembolik bir anlatım olarak kabul edilmiş, İslamî kaynaklarda Kitab-ı Mukaddes'in tahrifine işaret sayılmıştır.

İslâm açısından peygamberlerle ilgili en önemli ve güvenilir kaynak başta Kur'ân-ı Kerim sonra da hadislerdir. Peygamberler tarihi ile ilgili eserler ise mutlak doğruları yansıtmayabilirler. Onun için bu eserlere ihtiyatla yaklaşılması gerektiği, peygamberler tarihi yazılırken diğer ilahî dinlerin kutsal kitaplarından da faydalanmanın yararlı olabileceği, ancak ortak noktaların göz önünde bulundurulması gerektiği kanaatindeyiz. Kıssaların maksadı, insanlara geçmiş hayranlığı veya düşmanlığı aşılacak değil, aksine geçmişten ders ve ibret alarak sağlam bir gelecek kurma girişimidir.